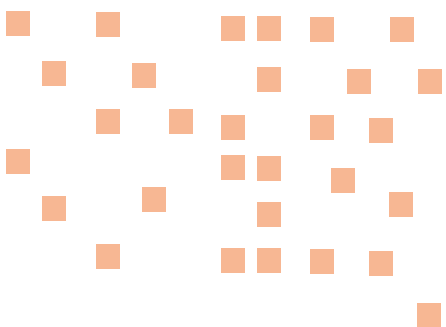

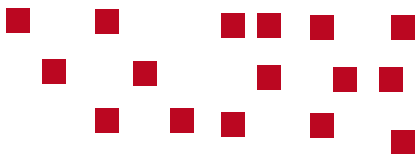
DEMOKRATYCZNA REPUBLIKA KONGA

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia dla
ludności cywilnej

DPU-WIKP-424/153/2024
28.03.2024

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Demokratycznej Republice Konga.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: 112 mln

Skład etniczny: w Demokratycznej Republice Konga (DRK) zamieszkuje ponad 200 grup etnicznych, z których większość pochodzi z ludów Bantu. Cztery najliczniejsze grupy: Mongo, Luba i Kongo (Bantu) oraz Mangbetu-Azande (pochodzenia hamickiego) stanowią 45% populacji kraju.

Skład religijny: katolicy 29,9%, protestanci 26,7%, kimbangiści (członkowie Kościoła Jezusa Chrystusa na Ziemi ustanowionego przez proroka Simona Kimbangu) 2,8%, inni chrześcijanie 36,5%, muzułmanie 1,3%, inni (wyznania synkretyczne i rdzenne) 1,2%, ateści 1,3%^[1]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

DRK w przeszłości było kolonią belgijską. Uzyskało niepodległość w 1960 r. Obecnie jest wielopartyjną republiką z rozszerzonymi kompetencjami prezydenckimi.^[2]

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Demokratyczna Republika Konga jest podzielona na 26 **provincji**: Bas-Uele, Equateur, Haut-Katanga, Haut-Lomami, Haut-Uele, Ituri, Kasai, Kasai-Central, Kasai-Oriental, Kinshasa, Kongo Central, Kwango, Kwilu, Lomami, Lualaba, Mai-Ndombe, Maniema, Mongala, Nord-Kivu, Nord-Ubangi, Sankuru, Sud-Kivu, Sud-Ubangi, Tanganyika, Tshopo, Tshuapa.^[3]

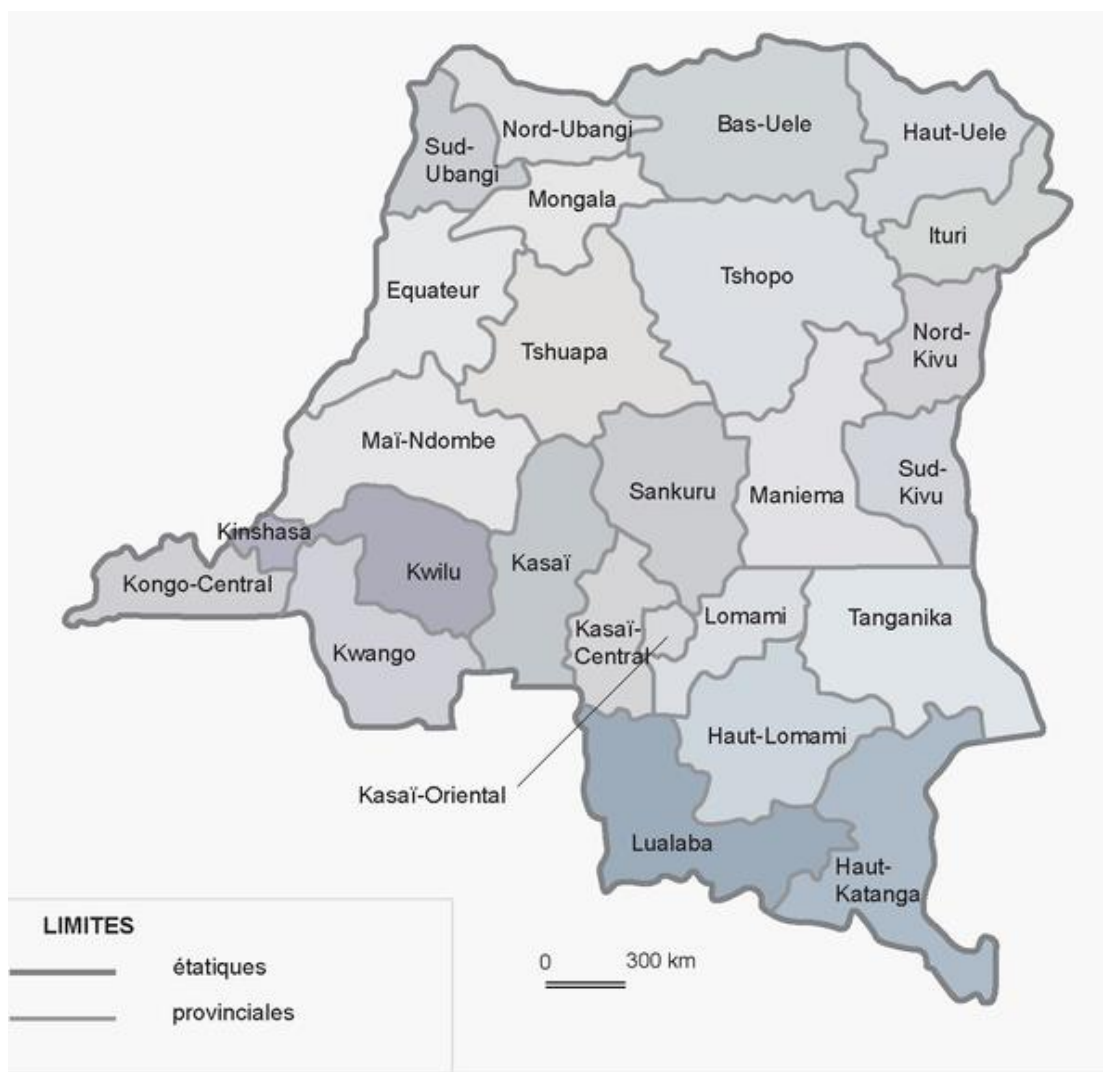
---

¹ CIA, The World Factbook, DR Congo, 27.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/congo-democratic-republic-of-the/>

² CIA, The World Factbook, DR Congo, 27.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/congo-democratic-republic-of-the/>

³ CIA, The World Factbook, DR Congo, 27.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/congo-democratic-republic-of-the/>

Prowincje dzielą się na mniejsze jednostki: **territories** (powiaty/okręgi/dystrykty) i **communes** (gminy).^[4]

Mapa. Podział administracyjny Demokratycznej Republiki Konga (źródło: Wikimedia) ^[5]

⁴ World Bank, Democratic Republic of Congo, Public Expenditure Review (PER), 03.2008, <https://documents.worldbank.org/curated/en/341751468026109447/pdf/421670ER0P10151osed0June025020080ZR.pdf>

⁵ Wikimedia, Jean-Claude Bruneau (2009). "Les nouvelles provinces de la République Démocratique du Congo: construction territoriale et ethnicités". L'Espace politique 7, 2006, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2006_Nouvelles_provinces_de_la_R%C3%A9publique_D%C3%A9mocratique_du_Congo.png

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Prezydent DRK jest wybierany w wyborach powszechnych. Od 24 stycznia 2019 r. jest nim **Felix Tshisekedi**. Prezydent Tshisekedi został wybrany na drugą kadencję 20 stycznia 2024 r., uzyskując 73,3% głosów.^[6]

Rząd i premier. Funkcję premiera DRK sprawuje od dnia 15 lutego 2021 r. **Jean-Michel Sama LUKONDE**. 20 lutego 2024 r. premier Lukonde zrezygnował ze swojego stanowiska, jednak pozostał nadal premierem do czasu wyłonienia następcy.^[7]

Parlament i wybory parlamentarne. Parlament w DRK jest dwuizbowy. Izba Wyższa składa się ze 109 miejsc, z których 108 zajmują członkowie wybierani pośrednio przez zgromadzenia prowincjonalne na 5-letnią kadencję. Jedno miejsce przysługuje dożywotnio byłemu prezydentowi.

Izba niższa parlamentu składa się z 500 miejsc, z czego 439 jest wybieranych w systemie proporcjonalnym, a 61 w systemie większościowym. Wybory powszechne odbywają się co 5 lat.

Ostatnie wybory odbyły się w grudniu 2023 r. Zwyciężyła partia **Union pour la Démocratie et le Progrès Social / Union for Democracy and Social Progress (UDPS)** Felixa Tshisekediego zdobywając 69 miejsc w parlamencie, 36 miejsc zdobyła współpracująca z prezydentem partia **Union for Congolese Nation (UNC)**, Vitala Kamerhe. Łącznie wszystkie partie wspierające prezydenta zagwarantowały mu 390 miejsc w parlamencie. Największa partia opozycyjna, **Together for the Republic**, Moise Katumbi, otrzymała 22 miejsca. Łącznie w parlament pozostaje rozdrobniony i zasiadają w nim przedstawiciele 45 ugrupowań.^[8]

Skład senatu jest wybierany pośrednio przez zgromadzenia prowincjonalne na kadencję, która trwa 5 lat. Ostatnie wybory odbyły się w marcu 2019 r.^[9]

SYSTEM PRAWNY

System prawny DRK jest w dużej mierze zapożyczony ze stanowionego prawa belgijskiego, stosowane jest także prawo zwyczajowe i plemienne.^[10]

---

⁶ CIA, The World Factbook, DR Congo, 27.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/congo-democratic-republic-of-the/>

⁷ CIA, The World Factbook, DR Congo, 27.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/congo-democratic-republic-of-the/>

⁸ Anadolu Agency, DR Congo's ruling party wins majority of seats in legislative elections, 15.01.2024, <https://www.aa.com.tr/en/africa/dr-congo-s-ruling-party-wins-majority-of-seats-in-legislative-elections/3108843>

⁹ CIA, The World Factbook, DR Congo, 27.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/congo-democratic-republic-of-the/>

¹⁰ CIA, The World Factbook, DR Congo, 27.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/congo-democratic-republic-of-the/>

KARA ŚMIERCI

W Demokratycznej Republice Konga obowiązuje kara śmierci. Od 2003 r. nie przeprowadzono w tym kraju żadnej egzekucji. Nie jest obecnie znana ogólna liczba osób, które przebywają w zakładach karnych w DRK z zasądzonym wyrokiem kary śmierci.^[11] W lutym 2024 r. rząd ogłosił jednak zniesienie moratorium na wykonywanie kary śmierci, motywując to wzrastającym zagrożeniem nielegalnymi oddziałami zbrojnymi, przypadkami zdrady i szpiegostwa. Kara śmierci ma być wykonywana w przypadku przestępstw takich jak zbrodnie wojenne, zbrodnie przeciwko ludzkości, szpiegostwo, rebelia i przestępczość zorganizowana. W ostatnich miesiącach znacząca ilość osób została zatrzymana pod zarzutem wspierania partyzantki i szpiegostwa na rzecz Rwandy. W grupie zatrzymanych znalazły się osoby należące do opozycji politycznej, biznesmeni, urzędnicy państwowi i żołnierze.^[12]

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Za ochronę kraju przed zewnętrznymi i wewnętrznymi zagrożeniami o charakterze zbrojnym odpowiada kongijska armia (**Forces d'Armees de la Republique Democratique du Congo, FARDC**). Została sformowana z licznych, rozbrojonych oddziałów bojowników po wojnie, która skończyła się w 2003 r., co obecnie wiąże się dla niej z następującymi problemami: brakiem wewnętrznej spójności, brakami w dyscyplinie i wyszkoleniu, niskim morale, brakiem podporządkowania dowódcom oraz korupcją.^[13]

Demokratyczna Republika Konga formalnie nie jest zaangażowana w żaden międzynarodowy konflikt zbrojny, jednak w praktyce napięcia z sąsiadami: Ugandą, Rwandą i Burundi, prowadzą do oficjalnych i nieoficjalnych ingerencji militarnych krajów ościennych na terytorium DRK, związanych z działalnością licznych, transnarodowych organizacji zbrojnych, co jest spowodowane systemową słabością FARDC.^[14]

Na terenie DRK trwa interwencja wojsk ugandyjskich przeciw islamskiej organizacji **Allied Democratic Force (ADF)**. W granice DRK wkroczyły także wojska

---

¹¹ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2021, 24.05.2022, <https://reliefweb.int/report/world/death-sentences-and-executions-2021>

¹² Reuters, Congo lifts moratorium on death penalty, justice ministry circular shows, 15.03.2024, <https://www.reuters.com/world/africa/congo-lifts-moratorium-death-penalty-justice-ministry-circular-shows-2024-03-15/>

¹³ CIA, The World Factbook, DR Congo, 27.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/congo-democratic-republic-of-the/>

¹⁴ ICG, Easing the Turmoil in the Eastern DR Congo and Great Lakes, 25.05.2022, <https://www.crisisgroup.org/africa/great-lakes/democratic-republic-congo/b181-easing-turmoil-eastern-dr-congo-and-great-lakes>

burundyjskie, by ścigać pochodzące z tego kraju ugrupowania rebelianckie.^[15] Według organizacji Congo Research Group, interwencja Ugandy przyczyniła się do dalszego wzrostu napięcia w regionie i wzbudziła z kolei zaniepokojenie Rwandy.^[16] Według informacji kongijskiej armii, niektóre etniczne organizacje zbrojne, złożone z Tutsich/Banyamulenge, są wspierane przez Rwandę. Rwanda jednak stanowczo zaprzecza jakiegokolwiek ingerencji na terenie DRK, oskarżając z kolei działające na terenie DRK oddziały złożone z Hutu o ataki na posterunki graniczne i rwandyjskich pograniczników.^[17] Jednak w ocenie ONZ przybywa dowodów na bezpośrednie zaangażowanie wojskowych z tego kraju w walkach na terenie DRK.^[18]

W położonych na wschodzie kraju prowincjach **Kiwu Płn. i Kiwu Płd.** stacjonuje międzynarodowa misja wojskowa ONZ (fr. **Mission de l'Organisation des Nations Unies pour la stabilisation en République démocratique du Congo, MONUSCO**), licząca około 15 tys. członków.^[19] MONUSCO ma m.in. za zadanie chronić ludność cywilną, nadzorować proces wyborczy, w tym także prowadzi program demobilizacji, rozbrojenia, repatriacji, przesiedlenia i reintegracji dla rwandyjskich bojowników działających w nielegalnych bojówkach, w tym zwłaszcza dzieci-żołnierzy. Niektórzy bojownicy zdecydowali się z niego skorzystać i zostali repatriowani do Rwandy.^[20]

Dodatkowo od listopada 2022 r. rozmieszczono afrykańskie siły pokojowe pod wodzą Kenii, reprezentujące blok **EAC (East African Community)**, a od końca 2023 r. również siły **SADC (the Southern African Development Community)** pod wodzą RPA.^[21]

We wschodnich i południowych regionach DRK działa obecnie ponad 100 nielegalnych formacji zbrojnych, walczących z siłami rządowymi, a także często między sobą.^[22]

Najgorsza sytuacja pod względem bezpieczeństwa panuje w prowincjach położonych na północy i wschodzie kraju, wzdłuż linii Wielkich Jezior - tj. **Północnym i Południowym Kiwu** oraz **Ituri**, a także ostatnio w mniejszym stopniu w prowincjach: **Mai Ndombe, Kwilu**. Działania zbrojne prowadzone w DRK mają charakter wojny partyzanckiej i toczą się głównie w rejonach wiejskich lub wokół kopalń. Niekiedy organizacje zbrojne przejmują kontrolę nad niektórymi wioskami lub kopalniami. Kongijskie siły zbrojne FARDC prowadzą akcje zbrojne na terenach ogarniętych konfliktem, oczyszczają wioski z bojowników, uwalniają porwanych.

¹⁵ ICG, Easing the Turmoil in the Eastern DR Congo and Great Lakes, 25.05.2022, <https://www.crisisgroup.org/africa/great-lakes/democratic-republic-congo/b181-easing-turmoil-eastern-dr-congo-and-great-lakes>

¹⁶ Groupe D'Etude sur Le Congo, Uganda's Operation Shujaa in the Democratic Republic of Congo: fighting the ADF or Securing Economic Interests? 06.2022, <https://www.congoresearchgroup.org/en/2022/06/14/ugandas-operation-shujaa-in-the-democratic-republic-of-congo-fighting-the-adf-or-securing-economic-interests/>

¹⁷ Al Jazeera, What is the latest conflict in the DR Congo about? 21.06.2022, <https://www.aljazeera.com/features/2022/6/21/explainer-what-is-the-latest-conflict-in-the-drc>

¹⁸ UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2023/431], 13.06.2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2094036/N2312380.pdf>

¹⁹ UN Mission – MONUSCO, Fact and Figures, 01.2021, <https://monusco.unmissions.org/en/facts-and-figures>

²⁰ US Department of State, 2021 Country Report on Human Rights Practices: Democratic Republic of the Congo, 12.04.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071135.html>

²¹ International Crisis Group, DR Congo: A Full Plate of Challenges after a Turbulent Vote, 26.01.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2104492.html>

²² UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf>

Niekiedy przeprowadzają naloty lub wykorzystują artylerię do ostrzału pozycji bojówek.^[23]

W ostatnim okresie najbardziej aktywne były następujące, nielegalne ugrupowania zbrojne:

Allied Democratic Forces (ADF) – islamskie ugrupowanie zbrojne, aktywne w Ugandzie i w DRK. Od końca lat dziewięćdziesiątych grupa jest obecna w Kiwu Północnym, niedaleko granicy z Ugandą. W ostatnich latach ADF zwiększył obszar działania, rozszerzając go dalej na południowe Ituri. ADF wzmocniło swoją regionalną i międzynarodową sieć oraz zasięg, w tym poprzez propagandę, co pozwoliło na dalszą rekrutację i finansowanie. Związki między ADF i Da'esh, znanym również jako **Państwo Islamskie w Iraku i Lewancie (ISIL)**, pogłębiły się, chociaż nie ustanowiono bezpośredniego wsparcia Da'esh oraz dowodzenia i kontroli nad ADF. Członkowie ADF zaczęli używać improwizowanych urządzeń wybuchowych w środowisku miejskim, zarówno w Demokratycznej Republice Kongo, jak i w krajach sąsiednich.^{[24][25]} Bazą działań ADF jest okręg Beni w prowincji Północne Kiwu oraz Irumu w prowincji Ituri.^[26]

Coopérative pour le développement du Congo (CODECO) – organizacja działająca głównie w okręgu Djugu i Mahagi, a także Irumu prowincji Ituri, która reprezentuje trudniącą się rolnictwem grupę etniczną Lendu. Działania na tym obszarze prowadzi także grupa **Zaire**, związana z ludem pasterskim Hema.^{[27][28]} CODECO była niegdyś organizacją rolniczą, która z czasem przekształciła się w bezwzględną organizację zbrojną, o podbudowie religijnej. W organizacji obecne są elementy mistycyzmu i fetysyzmu. CODECO prowadzi ataki na siły FARDC, konkurencyjną, zbrojną grupę Zaire i cywilów. MONUSCO prowadzi działania rozjemcze, jednak ilość ataków, w tym również na cywilów – rośnie.^{[29][30]} W ostatnim okresie również grupa zbrojna Zaire nasiliła działania, w szczególności poprzez operacje przeciwko frakcjom CODECO, zbrodnie na ludności cywilnej (w szczególności z grupy etnicznej Lendu) i kontrolę kilku obszarów, w tym kopalni,

²³ ACLED, DRC, 01.01.2022-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

²⁴ UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf>

²⁵ US Department of State, 2021 Country Report on Human Rights Practices: Democratic Republic of the Congo, 12.04.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071135.html>

²⁶ ACLED, DRC, 01.01.2022-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

²⁷ UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2023/431], 13.06.2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2094036/N2312380.pdf>

²⁸ TRT World, Zaire militia blamed for new massacre in DRC's volatile east, 07.08.2022, <https://www.trtworld.com/africa/zaire-militia-blamed-for-new-massacre-in-drc-s-volatile-east-59526>

²⁹ UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf>

³⁰ UN Security Council, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo - Report of the Secretary-General, 21.06.2021, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2021_587.pdf

zwłaszcza na terytorium Djugu.^[31] Oprócz podłoża etnicznego, konflikt toczy się o kontrolę nad kopalniami złota, które znajdują się w prowincji Ituri.^[32]

Mouvement du 23 Mars (M23) – organizacja zbrojna, złożona z osób z grupy etnicznej **Banyamulenge (Tutsi)**, która w przeszłości prowadziła już działania zbrojne w Kiwu i po kilku latach przerwy wznowiła działalność. W listopadzie 2021 r. dobrze wyposażeni bojownicy M23 pod dowództwem „generała” Sultani Makenga przeprowadzili serię śmiertelnych ataków na pozycje FARDC i Kongijskiego Instytutu Ochrony Przyrody (ICCN), ukradli broń i zajęli strategiczne miejscowości na granicy DRK, Rwandy i Ugandy. Operacje M23 zaostrzyły i tak już napiętą dynamikę regionalną.^[33] Do marca 2022 r. M23 zajęła znaczącą część okręgu Rutshuru w Północnym Kiwu i zaczęła zbliżać się do stolicy prowincji – Gomy, a także do granicy z Rwandą w rejonie miejscowości Gisenyi i Bunagana.^[34] Działania M23 spowodowały masowe wysiedlenia ludności Prowincji Kiwu Północne, po czym pod naciskiem społeczności międzynarodowej, organizacja zgodziła się na zawieszenie broni i wycofała się częściowo z zajętych terytoriów.^[35] Przerwa w aktywności M23 miała jednak charakter taktyczny i tymczasowy. Jednocześnie M23 podjęła próby nawiązania współpracy z ugrupowaniami Tutsich, działających w Kiwu Południowym (**Twirwaneho**).^[36] W lutym 2024 r. M23 wznowiło ofensywę, zablokowało główne drogi do Gomy, a rebelianci znaleźli się na przedmieściach miasta, powodując panikę i nowe fale przesiedleń.^{[37][38]} Wzrosła ilość ataków z wykorzystaniem ładunków wybuchowych i zamachów, a także w większym stopniu zaangażowała się armia kongijska FARDC.^[39]

Forces démocratiques de libération du Rwanda / Democratic Liberation Forces of Rwanda (FDLR) – bojówka/organizacja zbrojna, działająca w opozycji do M23 w okręgu Rushturu (Kiwu Północne), złożona z byłych wojskowych z grupy etnicznej Hutu (obwinianych o zorganizowanie w 1994 r. ludobójstwa w Rwandzie, którzy następnie uciekli do DRK). FDLR pozostaje aktywne w Parku Narodowym Wirunga.

---

³¹ UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf>

³² TRT World, Zaire militia blamed for new massacre in DRC's volatile east, 07.08.2022, <https://www.trtworld.com/africa/zaire-militia-blamed-for-new-massacre-in-drc-s-volatile-east-59526>

³³ UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf>

³⁴ Reliefweb, Rwanda and the DRC at risk of war as new M23 rebellion emerges: an explainer, 29.06.2022, <https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/rwanda-and-drc-risk-war-new-m23-rebellion-emerges-explainer>

³⁵ The New Humanitarian, Shaky M23 ceasefire stokes fears of further conflict in eastern DR Congo, 31.05.2023, <https://www.thenewhumanitarian.org/analysis/2023/05/31/m23-ceasefire-fear-conflict-drc>

³⁶ UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2023/431], 13.06.2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2094036/N2312380.pdf>

³⁷ Xinhua, M23 rebels seize towns near Goma in DR Congo, peace efforts underway, 13.03.2024, <https://english.news.cn/20240313/e758f059285c4f62ace9c408568beb3f/c.html>

³⁸ BBC, DR Congo violence: Panic in Goma as M23 rebels advance, 11.02.2023, <https://www.bbc.com/news/world-africa-68255614>

³⁹ ACLED Brief, Rwanda-backed M23 Rebels Advance Toward Goma in Eastern DR Congo, 04.03.2024, <https://acleddata.com/2024/03/04/aced-brief-rwanda-backed-m23-rebels-advance-toward-goma-in-eastern-dr-congo/>

Rozpoczęło także nową rekrutację i skonsolidowało współpracę z lokalnymi grupami zbrojnymi. ^{[40][41]}

W **Południowym Kivu** sytuacja pozostaje napięta z uwagi na obecność uchodźców (często uzbrojonych) z Burundi. Swoje działania nasiliły bojówki **Mai Mai**. Napięcia na tle etnicznym występują między wspólnotami Banyamulenge a Balifuru i Babembe, a także między Hutu i Tembo. Powodem tego ostatniego konfliktu są spory o ziemię i prawa do eksploatacji kopalń złota. Sytuacja na płaskowyżu Hauts-Plateaux na terytoriach Mwenga, Uvira i Fizi pozostaje poważnym problemem, z ciągłymi cyklami ataków i starć odwetowych między grupami zbrojnymi i ataków na ludność cywilną. Ukierunkowane ataki, w szczególności na społeczność Banyamulenge, spowodowały przesiedlenie ludności cywilnej. Kryzys rozlał się na inne obszary, takie jak Moyens-Plateaux, terytorium Fizi i równinę Ruzizi. Większość grup zbrojnych cieszyła się znaczącym poparciem lokalnym i diaspory dla swoich operacji.^{[42][43]} Organizacje takie jak M23 oraz **Twirwaneho** prowadzą zwiększoną rekrutację ludności Tutsi (Banyamulenge) do swoich oddziałów. Dotyczy to także nieletnich i ma często charakter przymusowy. ^[44]

Mimo zwiększonej obecności wojska w prowincjach przygranicznych, sytuacja nie ulega poprawie. Ponadto pogarszają się nastroje społeczne, a mieszkańcy występują przeciw władzom, organizacjom humanitarnym oraz ONZ, zarzucając im bezczynność i brak skuteczności. ^{[45][46]}

W innych częściach kraju również może dochodzić do ataków na tle etnicznym. Późną jesienią 2022 r. doszło do zaostrzenia sytuacji w prowincji **Kwilu** i **Mai Ndombe**, między grupami etnicznymi Teke i Yaka. Powodem konfliktu były nieporozumienia związane z opodatkowaniem gruntów. Bojówki etniczne zaczęły napadać na wioski.^[47] Konflikt związany ze społecznościami Teke przeniósł się także w **okolicę Kinszasy**. Kilka napaści bojówek Yaka, zwanych **Mobondo**, na wioski Teke zanotowano na przełomie maja i czerwca 2023 r.^[48], a także na początku 2024 r.

---

⁴⁰ UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf>

⁴¹ UN Security Council, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo - Report of the Secretary-General, 21.06.2021, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2021_587.pdf

⁴² UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf>

⁴³ UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf>

⁴⁴ UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2023/431], 13.06.2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2094036/N2312380.pdf>

⁴⁵ US Department of State, 2021 Country Report on Human Rights Practices: Democratic Republic of the Congo, 12.04.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071135.html>

⁴⁶ UN Security Council, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo - Report of the Secretary-General, 21.06.2021, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2021_587.pdf

⁴⁷ ACLED, DRC, 01.01.2022 – 31.12.2022, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁴⁸ ACLED, DRC, 01.01.2023 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

Armia kongijska prowadzi w regionie akcje pacyfikacyjne, ale dziennikarze nie mają pozwolenia na wjazd do tego regionu. ^[49]

W 2022 r. na terenie DRK ACLED zanotował 3723 akty przemocy, w których zginęło ponad 6200 osób (funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa, bojowników i cywilów), natomiast w 2023 r. w 2835 aktach przemocy zginęło około 4000 osób (funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa, bojowników i cywilów). ^[50]

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Stan wyjątkowy obowiązuje od maja 2021 r. w stanach Ituri i Kivu Północne. Według przepisów, sądy cywilne w tych regionach są zastąpione sądami wojskowymi, gubernatorzy i stanowe zgromadzenia są zawieszane, a władzę sprawuje administracja wojskowa. W regionach jest zwiększona obecność wojska, możliwa jest cenzura, obowiązują ograniczenia w poruszaniu się. Wojsko ma uprawnienia, by przeprowadzać przeszukania, ustanawiać posterunki kontrolne, zatrzymywać i aresztować osoby podejrzane o stanowienie zagrożenia dla bezpieczeństwa narodowego, wprowadzać godzinę policyjną. ^[51]

W październiku 2023 r., przed wyborami, prezydent Felix Tshisekedi zapowiedział stopniowe znoszenie administracji wojskowej w regionie. ^[52] Brak jest jednak informacji, czy zapowiedzi te zostały zrealizowane.

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

Według danych ACLED, w 2022 r. w ponad 1800 incydentach naruszenia bezpieczeństwa z udziałem cywilów zginęło ponad 3200 osób. Najgorsza sytuacja bezpieczeństwa panowała w prowincjach Ituri, Kivu Północne i Południowe oraz Mai Ndombe. W 2023 r. w ponad 1150 incydentach z udziałem cywilów zginęło ponad 2600 osób. Najwięcej ofiar odnotowano w prowincjach Kivu Północne i Ituri. ^[53]

---

⁴⁹ The New Humanitarian, Conflict in western DRC simmers unnoticed amid rebel gains in the east, 12.02.2024, <https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2024/02/12/conflict-western-drc-democratic-republic-of-the-congo-amid-rebel-gains-east>

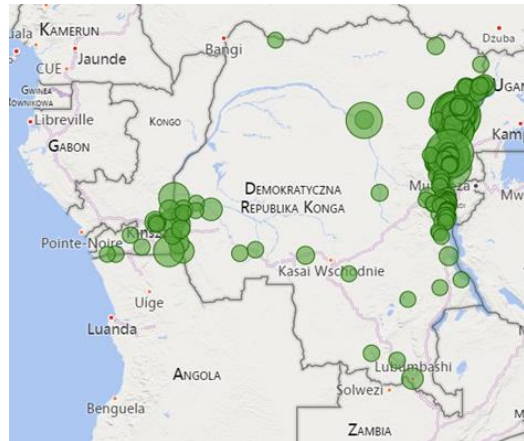
⁵⁰ ACLED, DRC, 01.01.2022-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁵¹ Garda World, DRC: Government extends State of Siege in Ituri and North Kivu provinces, 25.09.2021, <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/528276/drc-government-extends-state-of-siege-in-ituri-and-north-kivu-provinces-through-oct-19-update-8>

⁵² The Defence Post, DR Congo to Scrap Emergency Measures in North Kivu, Ituri, 13.10.2023, <https://www.thedefensepost.com/2023/10/13/dr-congo-scrap-emergency-measures/>

⁵³ ACLED, DRC, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

Provincia (admin1)	Liczba zdarzeń	Liczba ofiar
Nord-Kivu	435	1242
Ituri	338	993
Sud-Kivu	168	95
Mai-Ndombe	26	58
Kinshasa	54	50
Tshopo	9	50
Kwango	12	43
Kongo-Central	14	40
Kwilu	9	18
Haut-Katanga	18	14
Tanganyika	13	9
Haut-Uele	7	7
Kasai-Central	9	5
Bas-Uele	3	3
Maniema	14	3
Kasai-Oriental	8	2
Lualaba	1	2
Haut-Lomami	2	1
Kasai	5	1
Lomami	4	1
Nord-Ubangi	1	1
Equateur	3	0
Mongala	1	0
Sud-Ubangi	1	0
Suma	1155	2638

Tabela i mapa. Ofiary śmiertelne wśród ludności cywilnej w DRK w 2023 r. z podziałem na prowincje (źródło ACLED) [54]

Niektóre ataki na cywilów miały charakter celowych, masowych mordów, połączonych z niszczeniem całych wsi, kradzieżą dobytku i stad. Przyczyną większości ofiar śmiertelnych były bezpośrednie ataki na wsie i zabudowania mieszkalne. Napastnikami były zazwyczaj nielegalne ugrupowania zbrojne, działające w danym regionie, niekiedy jednak miały charakter spontanicznych pogromów na tle etnicznym. Napastnicy używali wszelkiej dostępnej broni, w tym przede wszystkim maczet, łuków/strzał, noży, a także broni palnej. Powodowali także śmiertelne pożary zabudowań. [55]

RODZAJE ZAGROŻEŃ DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM

DZIAŁANIA WOJENNE

FARDC prowadziło bombardowania lotnicze i ostrzały, uszkodzając domy cywilne i szkoły oraz raniąc i zabijając cywilów w prowincji Ituri i Kiwu Północne. 15 stycznia 2022 r. FARDC zbombardował pozycje partyzanckie w okręgu Djuru. Szkoła oraz ośrodek zdrowia zostały zniszczone. Zginął jeden uczeń, a 15 innych zostało rannych.

⁵⁴ ACLED, DRC, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁵⁵ ACLED, DRC, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

16 lutego 2022 r. w bombardowaniu wioski Nyangaray zginęło 7 osób, a kilka domów zostało zniszczonych.

10 lutego 2024 r. FARDC ostrzelał przez pomyłkę cywilów w miejscowości Kaviniro koło Rutshuru w północnym Kiwu. Zginęło 5 osób.^[56]

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

Ituri. W prowincji Ituri ludność cywilna jest regularnym celem ataków rebeliantów z ADF, CODECO i innych. Wioski są rabowane, palone, ludność zabijana lub porwana. Napastnicy posługują się bronią palną, ale także maczetami, nożami i innymi narzędziami. Ataki wiążą się często z próbami przejęcia kontroli nad kopalniami. Zdarzają się przypadki gwałtów. Epicentrum konfliktu stanowią okręgi Djugu i Irumu. Niekiedy ataki mają wymiar etniczny. W sumie według danych ACLED, w prowincji Ituri zabito w ciągu 2022 r. ponad 1500 cywili, a w 2023 r. prawie 1000.^[57]

8 maja 2022 r. bojówki CODECO porwały kilkadziesiąt osób, głównie górników pracujących w kopalni złota w miejscowości Pluto w prowincji Ituri. Co najmniej 50 osób zostało następnie zabitych. Atak był rezultatem konfliktu z ugrupowaniem Zaïre o kontrolę nad kopalnią. Atak spowodował ucieczkę ludności z okolic kopalni.^[58]

W dniach 11-13 maja 2022 r. rebelianci z ADF zabili 53 mieszkańców wsi Monge i 30 mieszkańców wsi Idohu w prowincji Ituri, spalili domy i pojazdy znajdujące się w wiosce. Natomiast 5 czerwca 2022 r. ADF zaatakowało cywilów w kilku wioskach w okręgu Irumu prowincji Ituri. ADF prowadziło także porwania, część ofiar została znaleziona następnie na brzegu rzeki z odciętymi głowami.^[59]

5 sierpnia 2022 r. **Forces armées du Peuple congolais / Armed Forces of the Congolese People (FAPC)** zaatakowało cywilów w miejscowości Damas. Zastrzeliło 22 osoby, w tym 11 kobiet i 5 dzieci.^[60]

9 września 2022 r. w wyniku napaści rebeliantów CODECO na wioskę Mbidjo w prowincji Ituri zginęło co najmniej 40 osób, w tym 15 kobiet i 17 dzieci. Napastnicy spalili 400 domów, sklepów i pojazdów. Część ofiar zginęła w wyniku napaści, a część została spalona żywcem w domach. Ponad 18 tys. ludzi uciekło z tych okolic, chroniąc się w kopalniach w Pluto lub w lesie.^[61]

W grudniu 2022 r. doszło do serii ataków przeprowadzonych przez ugrupowanie Zaïre, które zaatakowało cywilów z grupy etnicznej Lendu. W jednym z ataków zabito nauczyciela miejscowej szkoły, w innym zabito 12 osób, w tym 6 dzieci i 4 kobiety. Atak był odwetem za współpracę ludności z ugrupowaniem CODECO. Spalono domy i skradziono kozy.^[62]

⁵⁶ ACLED, DRC, Battles, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁵⁷ ACLED, DRC, Ituri, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁵⁸ ACLED, DRC, Ituri, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁵⁹ ACLED, DRC, Ituri, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁶⁰ ACLED, DRC, Ituri, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁶¹ ACLED, DRC, Ituri, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁶² ACLED, DRC, Ituri, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

Do podobnych ataków dochodziło również w 2023 r. W kwietniu 2023 r. CODECO zaatakowało wioskę, zabijając 44 osoby, w tym 19 dzieci oraz niszcząc domy, sklepy i ośrodki zdrowia. Natomiast w czerwcu 2023 r. CODECO zaatakowało obóz dla uchodźców w okręgu Djugu, zabijając 46 osób, w tym kobiety i dzieci. Spalono część mieszkalną obozu i ukradziono zwierzęta gospodarskie.^[63]

Kiwu Północne. Najniebezpieczniejsze tereny prowincji Kiwu Północne to okręgi Beni, gdzie aktywne są bojówki ADF oraz Rutshuru, gdzie działa sojusz M23. W całej prowincji w 2022 r. zginęło ponad 1940 osób cywilnych, a w 2023 r. 1242.

Do najpoważniejszych zjść doszło 29 listopada 2022 r. w okręgu Rutshuru. W konsekwencji starć między M23, a kongijską armią wspieraną przez bojówki Hutu, zginęło wówczas według różnych szacunków od 130 do 272 osób, w tym osoby wewnętrznie przesiedlone i dzieci. Dokonano co najmniej 27 gwałtów, w tym 5 na dzieciach. Mordu dokonali bojownicy M23 oskarżając ludność cywilną o wspieranie bojówek Hutu zwanych Mai-Mai Nyatura. Według lokalnych władz, ponad 60 osób schroniło się w miejscowym kościele, ale wszyscy mężczyźni zostali rozstrzelani, a kobiety wypuszczone. Kilkadziesiąt młodych mężczyzn zostało zaś porwanych. M23 nie przyznało się do winy, utrzymując że zabici należeli do bojówek, a ośmiu cywilów zginęło od przypadkowych kul. Prokuratura Generalna wszczęła śledztwo oskarżając M23 o popełnienie zbrodni ludobójstwa.^[64]

W kwietniu 2023 r. M23 zabiło ponad 60 osób w trakcie napadu na wioski w okręgu Rutshuru. Ofiarami byli głównie rolnicy. W październiku 2023 r. M23 zamordowało 37 cywilów w regionie Masisi.^[65]

Kiwu Południowe. Najniebezpieczniejsze tereny prowincji Kiwu Południowe to okręgi Uwira i Fizi. Ogółem w całej prowincji w 2022 r. zginęło niemal 300 cywilów, z czego około 67 osób zostało zabitych przez burundyjską armię i oddziały Imbonerakure, które na początku 2022 r. wtargnęły na terytorium DRK, zabijając rolników, kradnąc bydło i paląc domy. W 2023 r. sytuacja się poprawiła. W tym regionie zanotowano 95 ofiar śmiertelnych, w pojedynczych, rozproszonych atakach.^[66]

Kwilu i Mai Ndombe. Na jesieni 2022 r. doszło do kilku ataków na tle etnicznym między grupami Teke i Yaka w okręgu Bagata w Kwilu oraz w okręgu Kwamouth w Mai Ndombe. Doszło do kilku krwawych ataków milicji klanowych na wioski, podczas których zabijano i porywano mieszkańców oraz palono domy. W największym z nich 23 września 2022 r. w Bishala w Mai Ndombe, etniczna bojówka zabiła w sumie 90 osób przy użyciu maczet, łuków i broni palnej, w tym także nauczycieli i uczniów miejscowej szkoły. W sumie w kilku atakach w prowincji Mai Ndombe zabito 135 osób, a w Kwilu 62 osoby.^[67]

W 2023 r. natomiast odnotowano w obu prowincjach 76 ofiar śmiertelnych. Do największego ataku doszło 26 czerwca 2023 r., kiedy bojownicy napadli na kupców

⁶³ ACLED, DRC, Ituri, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁶⁴ ACLED, DRC, North Kivu, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁶⁵ ACLED, DRC, North Kivu, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁶⁶ ACLED, DRC, South Kivu, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁶⁷ ACLED, DRC, North Kivu, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

z grupy etnicznej Teke, podróżujących samochodem. Zabito co najmniej 20 osób, 7 zaginęło bez wieści, pozostali zostali porwani, a pojazd podpalono.^[68]

DZIAŁANIA ODWETOWE

Niektórzy członkowie FARDC rozlokowani w prowincji Ituri podczas stanu wyjątkowego dopuszczali się przymusowych wysiedleń, gwałtów i zabójstw wobec cywilów oraz niszczyli i plądrowali domy i ośrodki zdrowia.^[69] W sumie w różnych zdarzeniach z udziałem żołnierzy w 2022 r. zginęło co najmniej 79 osób, a w 2023 r. - 127. Zarejestrowano także gwałty.^[70]

Przykładowo 29 października 2022 r. doszło do strzelaniny w obozie dla uchodźców w okręgu Djugu w Ituri w trakcie przeszukania prowadzonego przez wojsko. Zginął jeden żołnierz, a dwóch innych zostało rannych. Zginęło również dwóch uchodźców. Niekiedy żołnierze dopuszczali się zabójstw osób, które podejrzewali o współpracę z bojówkami.

Natomiast 2 października 2023 r. Gwardia Republikańska i policja zaatakowały cywilów w Gomie, powodując śmierć 50 osób.^[71]

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU

Sytuacja humanitarna w strefach konfliktu jest bardzo zła. Do powszechnie stosowanej taktyki partyzantów należą: niszczenie wsi i palenie domów, kradzież bydła, ataki na szkoły i obiekty służby zdrowia.^[72]

Pomoc humanitarna dla osób w strefie konfliktu jest ograniczona ze względów bezpieczeństwa. Szacuje się, że 95% osób przesiedlonych na skutek konfliktu mieszka u innych osób lub w schronieniach tymczasowych, takich jak kościoły i szkoły, gdzie brakuje infrastruktury i szerzą się choroby, takie jak cholera i malaria.^[73]

W regionach konfliktu dochodzi do przypadków grabieży, niszczenia mienia, ataków na szkoły i ośrodki zdrowia. W regionie odnajdywanych jest wiele masowych grobów. W niektórych z nich pochowano 500 osób.^[74]

⁶⁸ ACLED, DRC, North Kivu, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁶⁹ UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf>

⁷⁰ ACLED, DRC, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁷¹ ACLED, DRC, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁷² UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, République démocratique du Congo - Note d'informations humanitaires pour la province de l'Ituri, 31.12.2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2084916/note_ituri_du_5_au_30_dec_final.pdf

⁷³ UN High Commissioner for Refugees, UNHCR Position on Returns to North Kivu, South Kivu, Ituri and Adjacent Areas in the Democratic Republic of Congo Affected by Ongoing Conflict and Violence – Update III, 11.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2082340/6368eec64.pdf>

⁷⁴ ACLED, DRC, Strategic Developments, Looting, civilians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

PRZEMOC WOBEC LUDNOŚCI CYWILNEJ NIEZWIĄZANA Z KONFLIKTEM

TERRORYZM

Zagrożenie terroryzmem w DRK istnieje, szczególnie w strefach konfliktu. Bomby i ładunki wybuchowe typu IED są używane zwłaszcza przez ADF.^[75]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA I POGROMY

Porwania są przeprowadzane na masową skalę w strefach konfliktu. Zanotowano także pojedyncze przypadki porwań w pozostałych prowincjach, w tym w Kinszasie. Często motywem porwania są przyczyny finansowe. Zdarzają się jednak pozaprawne egzekucje i zamachy na pojedyncze osoby.^[76]

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

W 2022 i 2023 r. kilkakrotnie dochodziło do demonstracji o gwałtownym przebiegu. Ludność prowincji Kivu protestowała przeciwko obecności sił rozjemczych MONUSCO ze względu na nieskuteczność podejmowanych przez nie działań. Łącznie w 2022 r. na skutek stosowania przemocy w trakcie protestów zginęło 6 osób, a w 2023 r. – co najmniej 61 osób.^[77]

26 lipca 2022 r. demonstranci zgromadzili się przed siedzibą MONUSCO w Butembo (Kivu Północne). Siły porządkowe użyły przemocy, zabijając 9 protestujących. Zginęło także 4 żołnierzy MONUSCO, kiedy demonstrujący zabrali broń policji. Jeden z żołnierzy został także omyłkowo postrzelony przez innego z żołnierzy. Do kilku demonstracji przeciwko MONUSCO lub przeciwko złej sytuacji bezpieczeństwa, skutkujących ofiarami śmiertelnymi dochodziło także w Gomie, Uvira i innych miastach regionu.^[78]

Do masakry protestujących doszło także w Gomie 30 sierpnia 2023 r., kiedy policja i Gwardia Republikańska, podczas próby pacyfikacji protestu przeciw obecności MONUSCO zabiły kilkadziesiąt osób.^[79]

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

Przestępczość zorganizowana jest zjawiskiem obecnym w DRK. W Kinszasie zdarzają się napady z bronią, oszustwa i kradzieże. Rabunku dopuszczają się często

---

⁷⁵ UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf>

⁷⁶ ACLED, DRC, Civillians 01.01.2022 – 31.12.2022, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁷⁷ ACLED, DRC, Protests, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁷⁸ ACLED, DRC, Protests, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁷⁹ ACLED, DRC, Protests, Civillians, 01.01.2022 – 31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

młodociane gangi, złożone z dzieci ulicy. Jest to zjawisko coraz częstsze i coraz bardziej niebezpieczne.^[80]

Przestępczość jest napędzana przez nielegalne wydobycie i przemysł minerałów: koltan i turmalin są przemywane do miast Sake i Gomy, i wywożone z DRK przez gangi przemytników. Grupy zbrojne walczą o kontrolę nad kopalniami złota i innych surowców mineralnych.^[81]

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Prawo zapewnia swobodę przemieszczania się, podróży zagranicznych, emigracji i repatriacji. Rząd czasami ogranicza te prawa. Swoboda przemieszczania się jest w dużej mierze ograniczona z powodu konfliktów zbrojnych i innych problemów bezpieczeństwa, a także złej infrastruktury. Kongijskie siły zbrojne często ustanawiają posterunki kontrolne na drogach, lotniskach i bazarach. Na posterunkach kontrolnych często dochodzi do wymuszania haraczy i przetrzymywania osób, których nie stać na to, by zapłacić. Te same praktyki stosują partyzanci na kontrolowanych przez nich terenach.^[82]

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Prawie połowa mieszkańców DRK to ludność miejska. Największym miastem jest Kinszasa, w której mieszka ponad 16 mln osób.^[83] Migracje do miast w dużej mierze są wymuszone konfliktami na terenach wiejskich, a nie większymi możliwościami zatrudnienia i usług w mieście, co powoduje wysoki stopień ubóstwa mieszkańców miast. Różnice językowe i słaba infrastruktura powodują, że ludność raczej szuka możliwości przetrwania w najbliższej okolicy.^[84] Według badań socjologicznych, migranci wewnątrzni stanowią około 20% ludności aktywnej zawodowo. Są to osoby relatywnie młode i przedsiębiorcze. Migrantów przyciągają najbogatsze prowincje: Kinszasa i Katanga, ale także miasta w ubogich prowincjach, jak Goma.^[85]

---

⁸⁰ UK FCO, Foreign travel advice, Congo, 19.03.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/democratic-republic-of-the-congo/terrorism>

⁸¹ UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf>

⁸² US Department of State, 2022 Country Report on Human Rights Practices: Democratic Republic of the Congo, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089109.html>

⁸³ CIA, The World Factbook, DR Congo, 27.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/congo-democratic-republic-of-the/>

⁸⁴ World Bank Group, Democratic Republic of Congo Urbanization Review, <https://issuu.com/world.bank.publications/docs/9781464812033>

⁸⁵ African Economic Conference, Internal migration and youth entrepreneurship in Democratic Republic of the Congo, <https://aec.afdb.org/en/papers/internal-migration-and-youth-entrepreneurship-in-democratic-republic-congo-drc-79>

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

Problemem w DRK pozostają wewnętrzne przesiedlenia. Według informacji UNHCR, problem wewnętrznych przesiedleń w tym kraju narasta i w chwili obecnej DRK jest krajem o największej liczbie IDPs na świecie, która zbliża się do 7 mln.^[86] Na początku 2024 r. UNHCR alarmował, że walki na przedmieściach Gomy, w miejscowości Sake, spowodowały przesiedlenia kolejnych 144 000 osób.^[87]

Uchodźcy przesiedlają się na ogół do bezpieczniejszych stref w okolicach miejsca zamieszkania, przemieszczenia do sąsiednich prowincji zdarzają się dużo rzadziej, zaś wewnętrzne przesiedlenia w inne regiony kraju praktycznie nie mają miejsca. Około 1,7 mln uchodźców wewnętrznych przebywa w prowincji Ituri, 2,5 mln w Kiwu Północnym i 1,7 mln w Kiwu Południowym. W Kinszasie zarejestrowanych jest jedynie 17 tys. osób.^[88] Duża część IDPs dość szybko próbuje wrócić do siebie. UNHCR zarejestrował do stycznia 2024 r. ponad 2,8 mln powrotów.^[89]

Wiele osób podlegało wtórnym wysiedleniom, jako że obozy dla uchodźców były celem ataków ugrupowań zbrojnych. Tylko w okresie od lutego do czerwca 2022 r., według informacji UNHCR, w obozach dla uchodźców i miejscach tymczasowego osiedlenia, zabito z broni palnej lub na skutek ataków maczetą przynajmniej 715 osób.^[90]

W prowincjach ogarniętych konfliktem ludność osiedla się w obozach dla uchodźców prowadzonych przez organizacje międzynarodowe, w domach innych osób, a także w spontanicznie tworzonych, nielegalnych osiedlach. UNHCR stara się likwidować nielegalne osiedla i przenosić uchodźców do obozów, gdzie mogą liczyć na podstawową pomoc humanitarną. Na początku 2023 r. otwarto w Bushagara nowy obóz dla osób wysiedlonych z wewnątrz prowincji Kiwu Północne.^[91]

UCHODźCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Uchodźcy z terenów ogarniętych konfliktem rzadko mają możliwość przemieszczania się w głąb kraju, jednak wiele osób z terenów przygranicznych ucieka za granicę. UNHCR szacuje, że w innych krajach afrykańskich przebywa około

---

⁸⁶ UN High Commissioner for Refugees, Democratic Republic of the Congo; DRC At A Glance; Situation as of 31 January 2024, 04.032024,

https://www.ecoi.net/en/file/local/2105189/COD_DRC_at_a_glance_31_january_2024_A3L.pdf

⁸⁷ UN High Commissioner for Refugees, UN Refugee Agency expresses alarm over escalating humanitarian crisis in eastern DR Congo, 23.02.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2104871.html>

⁸⁸ UN High Commissioner for Refugees, Democratic Republic of the Congo; DRC At A Glance; Situation as of 31 January 2024, 04.032024,

https://www.ecoi.net/en/file/local/2105189/COD_DRC_at_a_glance_31_january_2024_A3L.pdf

⁸⁹ UN High Commissioner for Refugees, Democratic Republic of the Congo; DRC at a Glance; Situation as of 30 November 2022, 14.12.2022,

https://www.ecoi.net/en/file/local/2084345/COD_DRC_at_a_glance_30November2022_A3L.pdf

⁹⁰ UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022,

<https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf>

⁹¹ UN High Commissioner for Refugees, Goma: Le HCR salue le transfert effectif de milliers de déplacés internes des sites spontanés vers le site officiel de Bushagara, 27.02.2024, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2085365/COD-UNHCR+Communique+de+Presse+11012023+-+Transfert+effectif+de+milliers+de+d%C3%83%C2%A9plac%C3%83%C2%A9s+internes+vers+le+site+officiel+de+Bushagara.pdf>

1 mln obywateli DRK, w tym prawie połowa w Ugandzie. Pozostałe kraje przyjmujące uchodźców z DRK to Burundi, Tanzania, Rwanda, Zambia, Kenia i inne.^[92]

PODSUMOWANIE

DRK w przeszłości było kolonią belgijską. Uzyskało niepodległość w 1960 r. Obecnie jest republiką z rozszerzonymi kompetencjami prezydenckimi.

Na terenie wschodnich prowincji DRK, w szczególności Ituri, Kiwu Północne i Południowe mają miejsce liczne konflikty zbrojne: interwencje obcych wojsk oraz działania licznych, nielegalnych ugrupowań zbrojnych, prowadzących działania partyzanckie. Operacje wojskowe prowadzi kongijska armia (FARDC), stacjonując tam również rozjemcze siły ONZ (MONUSCO).

W ostatnich latach zanotowano także wybuch konfliktów zbrojnych na tle etnicznym w prowincjach Kwilu i Mai Ndombe.

Na terenach ogarniętych konfliktami zbrojnymi ludność cywilna jest celem zamierzonych, systematycznych i masowych w skali ataków, które często mają kontekst etniczny. Podczas ataków zabijani są mieszkańcy, palone wioski i rabowany dobytek, zwłaszcza bydło.

Na terenach ogarniętych konfliktami zbrojnymi dochodzi do przesiedleń na masową skalę. UNHCR szacuje, że prawie 7 mln ludzi jest w DRK uchodźcami wewnętrznymi, najwięcej na całym kontynencie afrykańskim. Większość wysiedlonych pozostaje w rejonie pochodzenia, co naraża ich na wtórne ataki i wtórne wysiedlenia. Uchodźcy praktycznie nie przemieszczają się w inne rejony DRK z powodów bezpieczeństwa i słabej infrastruktury. Część osób udaje się natomiast do sąsiednich krajów, zwłaszcza do Ugandy, Tanzanii i Burundi. Pomoc humanitarna jest dostarczana uchodźcom w DRK, jednak dostęp do niej może być utrudniony na skutek napiętej sytuacji bezpieczeństwa.

---

⁹² UN High Commissioner for Refugees, Democratic Republic of the Congo; DRC At A Glance; Situation as of 31 January 2024, 04.032024, https://www.ecoi.net/en/file/local/2105189/COD_DRC_at_a_glance_31_january_2024_A3L.pdf

---

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA:

---

1. ACLED Brief, Rwanda-backed M23 Rebels Advance Toward Goma in Eastern DR Congo, 04.03.2024, <https://acleddata.com/2024/03/04/acled-brief-rwanda-backed-m23-rebels-advance-toward-goma-in-eastern-dr-congo/>
2. ACLED, DRC, 01.01.2022-31.12.2023, <https://acleddata.com/dashboard///dashboard>
3. African Economic Conference, Internal migration and youth entrepreneurship in Democratic Republic of the Congo, <https://aec.afdb.org/en/papers/internal-migration-and-youth-entrepreneurship-in-democratic-republic-congo-drc-79>
4. Al Jazeera, What is the latest conflict in the DR Congo about? 21.06.2022, <https://www.aljazeera.com/features/2022/6/21/explainer-what-is-the-latest-conflict-in-the-drc>
5. Amnesty International, Death Sentences and Executions 2021, 24.05.2022, <https://reliefweb.int/report/world/death-sentences-and-executions-2021>
6. Anadolu Agency, DR Congo's ruling party wins majority of seats in legislative elections, 15.01.2024, <https://www.aa.com.tr/en/africa/dr-congo-s-ruling-party-wins-majority-of-seats-in-legislative-elections/3108843>
7. BBC, DR Congo violence: Panic in Goma as M23 rebels advance, 11.02.2023, <https://www.bbc.com/news/world-africa-68255614>
8. CIA, The World Factbook, DR Congo, 27.02.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/congo-democratic-republic-of-the/>
9. Garda World, DRC: Government extends State of Siege in Ituri and North Kivu provinces, 25.09.2021, <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/528276/drc-government-extends-state-of-siege-in-ituri-and-north-kivu-provinces-through-oct-19-update-8>
10. Groupe D'Etude sur Le Congo, Uganda's Operation Shujaa in the Democratic Republic of Congo: fighting the ADF or Securing Economic Interests? 06.2022, <https://www.congoresearchgroup.org/en/2022/06/14/ugandas-operation-shujaa-in-the-democratic-republic-of-congo-fighting-the-adf-or-securing-economic-interests/>
11. ICG, Easing the Turmoil in the Eastern DR Congo and Great Lakes, 25.05.2022, <https://www.crisisgroup.org/africa/great-lakes/democratic-republic-congo/b181-easing-turmoil-eastern-dr-congo-and-great-lakes>
12. International Crisis Group (Author): DR Congo: A Full Plate of Challenges after a Turbulent Vote, 26.01.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2104492.html>
13. Reliefweb, Rwanda and the DRC at risk of war as new M23 rebellion emerges: an explainer, 29.06.2022, <https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/rwanda-and-drc-risk-war-new-m23-rebellion-emerges-explainer>

14. Reuters, Congo lifts moratorium on death penalty, justice ministry circular shows, 15.03.2024, <https://www.reuters.com/world/africa/congo-lifts-moratorium-death-penalty-justice-ministry-circular-shows-2024-03-15/>
15. The Defence Post, DR Congo to Scrap Emergency Measures in North Kivu, Ituri, 13.10.2023, <https://www.thedefensepost.com/2023/10/13/dr-congo-scraps-emergency-measures/>
16. The New Humanitarian (formerly IRIN News), Shaky M23 ceasefire stokes fears of further conflict in eastern DR Congo, 31.05.2023, <https://www.thenewhumanitarian.org/analysis/2023/05/31/m23-ceasefire-fear-conflict-drc>
17. The New Humanitarian, Conflict in western DRC simmers unnoticed amid rebel gains in the east, 12.02.2024, <https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2024/02/12/conflict-western-drc-democratic-republic-of-the-congo-amid-rebel-gains-east>
18. TRT World, Zaire militia blamed for new massacre in DRC's volatile east, 07.08.2022, <https://www.trtworld.com/africa/zaire-militia-blamed-for-new-massacre-in-drc-s-volatile-east-59526>
19. UK FCO, Foreign travel advice, Congo, 19.03.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/democratic-republic-of-the-congo/terrorism>
20. UN High Commissioner for Refugees (Author): Democratic Republic of the Congo; DRC At A Glance; Situation as of 31 January 2024, 04.032024, https://www.ecoi.net/en/file/local/2105189/COD_DRC_at_a_glance_31_january_2024_A3_L.pdf
21. UN High Commissioner for Refugees (Author): UN Refugee Agency expresses alarm over escalating humanitarian crisis in eastern DR Congo, 23.02.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2104871.html>
22. UN High Commissioner for Refugees, Democratic Republic of the Congo; DRC at a Glance; Situation as of 30 November 2022, 14.12.2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2084345/COD_DRC_at_a_glance_30November2022_A3L.pdf
23. UN High Commissioner for Refugees, Goma: Le HCR salue le transfert effectif de milliers de déplacés internes des sites spontanés vers le site officiel de Bushagara, 27.02.2024, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2085365/COD-UNHCR+Communiqu+de+Presse+11012023+-+Transfert+effectif+de+milliers+de+d%C3%83%C2%A9plac%C3%83%C2%A9s+internes+vers+le+site+officiel+de+Bushagara.pdf>
24. UN High Commissioner for Refugees, UNHCR Position on Returns to North Kivu, South Kivu, Ituri and Adjacent Areas in the Democratic Republic of Congo Affected by Ongoing Conflict and Violence – Update III, 11.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2082340/6368eec64.pdf>
25. UN Mission – MONUSCO, Fact and Figures, 01.2021, <https://monusco.unmissions.org/en/facts-and-figures>

26. UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, République démocratique du Congo - Note d'informations humanitaires pour la province de l'Ituri, 31.12.2022,
https://www.ecoi.net/en/file/local/2084916/note_ituri_du_5_au_30_dec_final.pdf
27. UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2023/431], 13.06.2023,
<https://www.ecoi.net/en/file/local/2094036/N2312380.pdf>
28. UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022,
<https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf>
29. UN Security Council, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo - Report of the Secretary-General 21.06.2021, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2021_587.pdf
30. US Department of State, 2021 Country Report on Human Rights Practices: Democratic Republic of the Congo, 12.04.2022,
<https://www.ecoi.net/en/document/2071135.html>
31. US Department of State, 2022 Country Report on Human Rights Practices: Democratic Republic of the Congo, 20.03.2023,
<https://www.ecoi.net/en/document/2089109.html>
32. Wikimedia, Jean-Claude Bruneau (2009). "Les nouvelles provinces de la République Démocratique du Congo: construction territoriale et ethnicités". L'Espace politique 7, 2006,
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2006_Nouvelles_provinces_de_la_R%C3%A9publique_D%C3%A9mocratique_du_Congo.png
33. World Bank Group, Democratic Republic of Congo Urbanization Review,
<https://issuu.com/world.bank.publications/docs/9781464812033>
34. World Bank, Democratic Republic of Congo, Public Expenditure Review (PER), 03.2008,
<https://documents.worldbank.org/curated/en/341751468026109447/pdf/421670ER0P10151osed0June025020080ZR.pdf>
35. Xinhua, M23 rebels seize towns near Goma in DR Congo, peace efforts underway, 13.03.2024,
<https://english.news.cn/20240313/e758f059285c4f62ace9c408568beb3f/c.html>